

ଏହା କ'ଣ କରିଥାଏ

ଧାନର ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ରୋଗ ଯୋଗୁଁ କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବା, କେଣ୍ଡାରେ ଅଧିକ ଅଗାଡ଼ି ହେବା ଏବଂ ଜିଆରୀରେ ଗଛ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇବା ଫଳରେ ଅମଳ ଜମି ଯାଇଥାଏ । ଏହି ରୋଗର ଭୂତାଣୁ ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଗଛରୁ ଅନ୍ୟଗଛକୁ ପରିବାହିତ ହୋଇଥାଏ । ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛର ପତ୍ର ଛିଣ୍ଡିଯିବା ପରି ଦେଖାଯାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ହୋଇଥାଏ

ଧାନର ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ଭୂତାଣୁ ସଂକ୍ରମଣ କ୍ରାନ୍ତିମଣ୍ଡଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଦେଖାଯାଏ । ବର୍ଷତମାମ ବାରମ୍ବାର ଧାନ ଚାଷ କରାଯାଉଥିଲେ ବାହକ କାଟ ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ପାଇଁ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ପୋଷକ ମିଳିଥାଏ । ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକର ନିମ୍ନ ଏହାର ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଦଙ୍ଗରେ ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ଭୂତାଣୁ ରୋଗର ବାହକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛର ଉସ ଶୋଷିବାର ୨୪ ଘଟା ମଧ୍ୟରେ ମାଟିଆ ଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ଭୂତାଣୁକୁ ନିଜ ଶରୀର ସହିତ ସଂକୃତିତ କରି ରଖିଥାଏ । ନିଜେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ୬ ଘଟା ମଧ୍ୟରେ ଏହି କାଟ ଅନ୍ୟ ଗଛରେ ଭୂତାଣୁ ସଂକ୍ରମଣ କରାଇଥାଏ ଏବଂ ଜୀବନ ସାରା ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣର କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକର ଅଣ୍ଡା ମାଧ୍ୟମରେ ଭୂତାଣୁ ବ୍ୟାପିପାରେ ନାହିଁ । ଆକ୍ରାନ୍ତ ମୂଳ ଓ ବାଲୁଙ୍ଗା ଧାନର ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ଭୂତାଣୁ ରୋଗର ଉସ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତାରା ଅବସ୍ଥାରେ ଗଛ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ, ସଂକ୍ରମିତ ହେବାର ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପରେ ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ଥାଇ ନୂତନ ପତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଏହାପରେ କେଣ୍ଡା ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ପତ୍ରରେ ଅଳ୍ପ ଲକ୍ଷଣ ଥାଏ ବା ଆଦୌ ଲକ୍ଷଣ ନଥାଏ । କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ପରେ ପୁଣିଥରେ ଉପର ପତ୍ର ଓ ଥୋଡ଼ ପତ୍ରରେ ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ ।

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

ଧାନର ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ରୋଗ ଚିହ୍ନଟ ପାଇଁ ଗଛରେ ନିମ୍ନ ଲକ୍ଷଣମାନ ଦେଖନ୍ତୁ :

- ଛୋଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଗଛ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ଦେଖାଯିବ।
- ସବୁଜ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟଧିକ ଗାଡ଼ ଦେଖାଯିବ।
- ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଧାର ଅସମାନ ଭାବେ କଟା କଟା ହେବ।
- ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ହଳଦିଆରୁ ହଳଦିଆ-ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ହୋଇ ମୋଡ଼ି ହେବ।
- ପତ୍ର ମୂଳ ସର୍ପିଳ ଆକାର ଦେଖାଯିବ।
- ପତ୍ର ଉପର ଏବଂ ପତ୍ରାଞ୍ଚଳରେ ଫୁଲିଥିବା, ଲକ୍ଷତ୍ ହଳଦିଆ ବା ଧଳାରୁ ଗାଡ଼ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ଶିରା ଦେଖାଯିବ।
- ପତ୍ରର ତଳ ଅଂଶ ଓ ପତ୍ରାଞ୍ଚଳର ବାହାର ପଟରେ ଅର୍ଦ୍ଧତ ଦେଖାଯିବ।
- ଗଛ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ମୋଡ଼ି ହୋଇ ବିରୂପ ହୋଇଥିବା ଥୋଡ଼ ପତ୍ର
- ବିଳମ୍ବରେ ଫୁଲ ହେବ।
- ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କେଣ୍ଡା ନ ବାହାରିବ।
- ଉପର ଭାଗରେ ଥିବା ଗଣ୍ଡିରେ ଗଣ୍ଡି ଶାଖା ସୃଷ୍ଟି ହେବ।
- କେଣ୍ଡା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ନ ବାହାରିବ। ଓ କେଣ୍ଡାରେ ଅଗାଡ଼ି ହେବ।

ପତ୍ର ଛିଣ୍ଡିଯିବା ପରି ଲକ୍ଷଣ ଓ ପତ୍ର ମୋଡ଼ି ହେବା ଲକ୍ଷଣ ଧାନର ଆବର୍ତ୍ତ ମାଛି ଓ ସୂତଜୀବ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଲକ୍ଷଣ ପରି ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଧାନର ଛିନ୍ନ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ରୋଗ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପାଇଁ ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକର ଉପସ୍ଥିତି, ପତ୍ର ଶିରା ଫୁଲିବା, ପତ୍ର ଗାଡ଼ ସବୁଜ ହେବା ଏବଂ ଗଛ ଅତ୍ୟଧିକ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ହେବା ଲକ୍ଷଣକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ ।

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତୁଳନାରେ ପ୍ରତିଷେଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଧାନ ଗଛ ଥରେ ଭୂତାଣୁ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ଏହାକୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ରୋଗ ପ୍ରତିଷେଧ ପାଇଁ :

- ମାଟିଆଗୁଣ୍ଡି ପୋକ ପ୍ରତିରୋଧିକ କ୍ଷମତା ଥିବା ବିହନ କିସମ ବୁଣନ୍ତୁ ।
- ସମସ୍ତ ଜମିରେ ଏକା ସମୟରେ ବୁଣନ୍ତୁ ।
- ଭୂତାଣୁର ଉସ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଧାନ ଅମଳ ପରେ ହଳ କରି ଆକ୍ରାନ୍ତ ମୂଳକୁ ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ପ୍ରତି ୫ ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୨ ଗ୍ରାମ ଏସିଫେଟ୍ ୭୫% ଏସପି ମିଶାଇ ଫସଲରେ ସ୍ପ୍ରେ କରନ୍ତୁ ।

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ :

ଧାନ ଫସଲ ପଛତି ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛ ରୁଗୁଡ଼ିଆ ହେବା ସହିତ ପତ୍ର ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଥାଏ

ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ଭାବେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମୋଡ଼ି ହୋଇଥିବା ବିକୃତ ବା ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଥିବା ପତ୍ର

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଛତିର ଉପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in , Email: contact@rkbodisha.in

